

This eChok Volume of
במדבר 2 Numbers

is donated in loving memory of

Emilio Attia Z"L

נלב"ע שביעי של פסח תשנ"ד

April 2, 1994

ת.נ.צ.ב.ה.

courtyards in which people gather for prayer do not have sanctity, because they did not designate them exclusively for prayer, rather, they pray there occasionally, in the same

way as a person prays at home.

בהם לתפלה אין בהם קדושה מפני שלא קבעו אותם לתפלה בלבד אלא עראי מתפללים בהן באדם שמתפלל בתוך ביתו:

MATTOT FOR TUESDAY
TORAH

מטות ליום שלישי
תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי וה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יב וישמע בעלה וישתוק לה לא אעדי יתהון ויקומון כל נדרהא וכל אסרי די אסרת על נפשה יקומון: יג ואם בטלא יבטל יתהון בעלה ביומא די שמע כל אפקות ספותהא לנדרהא ולאסר נפשה לא יקומון בעלה בטלגון ומן קדם יי ישתביק לה: יד כל נדר וכל קיומת אסר לסגפא נפש בעלה יקימנן ובעלה יבטלנן: טו ואם משתק ישתוק לה בעלה מיום ליום

יב ושמע אישה והחרש לה לא הניא אתה וקמו כל נדריה וכל אסר אשר אסרה על נפשה יקום: יג ואם הפר יפר אתם ו אישה ביום שמעו כל מוצא שפתינה לנדריה ולאסר נפשה לא יקום אישה הפרם וידוה יסלח לה: יד כל נדר וכל שבעת אסר לענת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו: טו ואם החרש יחריש לה אישה מיום אל יום והקים את כל-

(12) And her husband heard and remained silent about her, and did not thwart her, then all her vows shall stand, and any prohibition she prohibited upon herself shall stand. (13) But if her husband shall nullify them on the day he hears them, anything issuing forth from her lips regarding her vows or the self-imposed prohibitions shall not stand; her husband has annulled them and the Lord shall forgive her. (14) Any vow or any prohibiting oath of self-affliction, her husband can uphold it or annul it. (15) However, if her husband remained silent about her from day to day, he has upheld all the vows

RASHI

רש"י

(14) Any vow or any prohibiting oath ... — Since it says that the husband may annul, I might think this includes all vows? Scripture, therefore, states: "Of self-affliction", [implying that,] he can annul only those vows which are self-afflicting. They are specified in Tractate Nedarim (79a).

(יד) כל נדר וכל שבעת אסר וגו': לפי שאמר שהבעל מפר, יכול, כל נדרים במשמע? תלמוד לומר "לענת נפש" – אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש בלבד. והם מפרשים במסכת נדרים (דף עט):

וְיָקִים יְתָ כָּל נִדְרֶיהָ אוֹ יְתָ כָּל
אֲסֵרֶיהָ דִּי עֲלֶיהָ קִים יְתָהוֹן
אֲרִי שְׂתַק לֶה בְּיוֹמָא דְשִׁמְעָ:
טז וְאִם בְּטָלָא יִבְטַל יְתָהוֹן
בְּתַר דְּשִׁמְעָ וְיִקְבַּל יְתָ חוֹבָה:

נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֲסֵרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ
הַקִּים אַתֶּם כִּי־הִחַרְשׁ לָהּ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ:
טז וְאִם־הִפָּר יִפָּר אַתֶּם אַחֲרָי שָׁמְעוּ וְנִשְׂאָ
אֶת־עוֹנָהּ:

and prohibitions that are upon her; he has upheld them since he remained silent about her on the day he heard it. (16) If he revokes them after having heard [them], he shall bear her iniquity.

RASHI

רש"י

(15) **From day to day** — *So that you should not say that [he may annul] for a [complete day, i.e., a] twenty-four hour period, it therefore states: "From day to day", to inform you that he may annul only until [the next calender day, i.e., until] nightfall (Nedarim 76b). (16) After having heard [them] — [I.e.,] after he heard and upheld*

[them], by saying: I approve of it, and then he retracted and annulled it, even on that very day [then], (Sifri Mattot 30) He shall bear her iniquity — He takes her place. We learn from here, that if someone causes his fellow to stumble, he enters in his stead for all [heavenly] retribution (Sifri Mattot 30).

(טז) מִיּוֹם אֶל־יוֹם, שְׁלֹא תֹאמַר מֵעַתָּה לְכָךְ נֹאמַר "מִיּוֹם אֶל־יוֹם" – לְלַמְדָךְ, שְׂאִין מִפָּר אֲלֵא עַד שְׁתַּחֲשֶׁף: (טז) אַחֲרֵי שָׁמְעוּ: אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמַע וְקִים, שְׂאָמַר: "אֲפֹשִׁי בּו" וְחֹזֵר וְהִפָּר לָהּ אֲפִלּוּ בּו בַּיּוֹם. וְנִשְׂאָ אֶת־עוֹנָהּ: הוּא נִכְנָס תַּחְתִּיהָ. לְמַדְנוּ מִכָּאן, שֶׁהַגּוֹרֵם תַּקְלָה לְחֵבְרוֹ, הוּא נִכְנָס תַּחְתּוֹ לְכָל עוֹנָשִׁין:

PROPHETS Joshua 13

נביאים יהושע פרק יג

כֹּה וְהָיָה לְהוֹן תְּחֻמָּא יַעֲזֹר
וְכָל קְרוֹי גִלְעָד וּפְלָגוֹת אֲרֻעָא
בְּנֵי עַמּוֹן עַד עֲרוּעֵר דִּי עַל
אֲפִי רַבָּה: כּוּ וּמַחֲשִׁבּוֹן עַד
רַמַּת מַצְפִּיא וּבִטּוֹנִים
וּמַחֲשִׁבּוֹן עַד תְּחֻמֵּי לְדְבִיר:

כֹּה וְיָהִי לָהֶם הַגְּבוּל יַעֲזֹר וְכָל־עָרֵי הַגִּלְעָד וְחֲצֵי
אֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹן עַד־עֲרוּעֵר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רַבָּה:
כוּ וּמַחֲשִׁבּוֹן עַד־רַמַּת הַמַּצְפָּה וּבִטּוֹנִים וּמַחֲשִׁבּוֹן
עַד־גְּבוּל לְדְבִיר: כּוּ וּבַעֲמֻק בֵּית הָרֵם וּבֵית נַמְרָה

כוּ וּבְמִישְׁרָא בֵּית הָרֵם וּבֵית נַמְרָה

(25) Their border was Yazer, all the cities of Gilad and half the land of the Children of Ammon, to Aroer which was before Rabbah; (26) And from Cheshbon to Ramat Hamitzpah and Betonim; and from Machanayim to the border of Dvir; (27) And in the valley: Beit Haram, Beit Nimrah, Sukkot and

RASHI

רש"י

(25) **And half the land of the Children of Ammon** — *I.e., half the land they*

(כּוּ) וְחֲצֵי אֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹן. חֲצִי מֵהָ שְׂכָבְשׁוּ מֵאֲרָץ

וסכות וצפון יתר ממלכות סיחון מלך חשבון
 סיחון מלך דחשבון ירדנא
 ותחומיה עד סיפי ים גינוסר
 עברא דירדנא מדינחא:
 כח דא אחסנת בני גד
 לורעתהון קרויא ופצחיהן:
 כט ויהב משה לפלגות שבטיא

וסכות וצפון יתר ממלכות סיחון מלך חשבון
 הירדן וגבל עד קצה ים פנרת עבר הירדן
 מזרחה: כח זאת נחלת בני גד למשפחתם הערים
 וחצריהם: כט ויתן משה לחצי שבט מנשה ויהי
 לחצי מטה בני מנשה למשפחתם:

דמנשה והוה לפלגות שבטיא. דבני מנשה לורעתהון:

Tzafon — the rest of the kingdom of Sichon, king of Cheshbon — the Jordan and its border, to the shore of the Kinneret Sea, on the eastern side of the Jordan. (28) This is the inheritance of the Children of Gad according to their families — the cities and their villages. (29) And Moshe gave to half of the tribe of Menashe; and it was for part of the Children of Menashe according to their families.

RASHI

רש"י

captured from the Children of Ammon and from Sichon. (27) הירדן וגבל — The cities that were on its border. (28) הערים — [Means those cities which were] surrounded

בני עמון ומסיחון: (כו) הירדן וגבל. הערים שעל שפתו: (כח) הערים. המוקפות חומה: וחצריהם. ערי הפרזי בלא חומה:

by a protective wall. וחצריהם — Open cities without a wall

WRITINGS Psalms 74

כתובים תהלים פרק עד

ג ארים אסתורף למשוק
 אומיא לעלמין דבכל חיליה
 אבאיש בעל דבבא בקודשא:
 ד אכלין מעיקר במצע ומנדי

ג הרימה פעמיה למשאות נצה פל-הרע אויב
 ד שאגו צורריך בקרב מועדך שמו
 ה יודע פמביא למעלה בסבך-עץ

שוון אתותהון אתיא: ה יצלף בקורנסא היך גבר דמרים די בסביך קיסיא

(3) Lift Your terror to perpetual desolations; for all the evil the enemy has done in the Sanctuary. (4) Your enemies roar amidst Your meeting place, they set up their own signs as signs. (5) They knew their blows were against the One

RASHI

רש"י

(3) הרימה פעמיה — Lift up Your terror and anxiety that they should be set upon Your enemies. To perpetual desolations — For all the evil the enemy perpetrated in the Temple. (4) Your meeting place — I.e. the Temple. They set up their own signs as

(ג) הרימה פעמיה. הגבה פעימות ובהלות שלך יהיה לאויביך: למשאות נצה. על כל אשר הרע האויב בבית המקדש: (ד) מועדך. הוא בית המקדש: שמו אותתם אותות. קסמיהם שמו אותות אמת: (ה) יודע. האויב בשעה בשער המקדש שהוא

signs — Their signs were signs of truth [when Nevuchadnetzar shot arrows in all directions, they all flew south, towards Jerusalem] (see Ezekiel 21:26). (5) They knew — The enemy knew that his blows upon the Temple gates were as blows directed against [the One] Above.

קָרְדָמוֹת: וְעַתָּה (קרי וְעַתָּה) פְּתוּחֶיהָ יֶחֶד בְּכַשִּׁיל
 וְכִילָפוֹת יְהִלְמוּן: ז' שֶׁלְּחֹ בַּאֵשׁ מִקְדָּשְׁךָ לָאָרֶץ
 חֲלָלוּ מִשְׁכַּן־שְׁמֶךָ:
 וּיְכַדִּין גְּלִיפֵיהָ גְרָרִין כְּחֹדָא בְּקוּפִין
 וּבְמַפְסֶלֶת דְּיוֹסְטֵר מְחִין
 בְּמַרְזוּפִין: ז' אֲדִלְקוּ בְּנוֹרָא
 בֵּית מִקְדָּשָׁא לָאֲרַעָא אֲפִיסוּ

מִשְׁכַּן דְּאֲתְכַרִּי בֵּיה שְׁמֶךָ:

Above, their axes were swallowed in a thicket of trees. (6) And now, all its carved work together they strike down with the hatchet and the hammer. (7) They have burned Your Sanctuary with fire to the ground, they have defiled the dwelling place of Your Name.

RASHI

Thicket — *They saw that the wood [miraculously] became entangled, swallowing up the axes (Sanhedrin 96b). (6) And now — Even though they witnessed all this still ... with the hatchet and the hammer —*

destructive tools of the carpenter. יהלמון — An expression of striking.

רש"י

כְּמֵבִיא מְכוּתָיו לְמַעַלָּה בְּרָקִיעַ: בְּסַבְּף. שְׁהִיָּה רוּאָה
 שְׁהִיָּה עֵץ מְסוּבָּךְ וְאוּחֹז אֶת הַקְרָדְמוֹת: (ו) וְעַתָּה.
 אִף שְׂרָאָה כָּל זֶה אִף עַל פִּי כֵן בְּכַשִּׁיל וְכִילָפוֹת.
 כְּלִי מִשְׁחִית שֶׁל נְגָרִים: יְהִלְמוּן. לְשׁוֹן הַכָּאָה:

Mishnah Gittin, chapter 9

משנה גיטין פרק ט

(1) If a man divorced his wife and said to her: You are permitted to every man except to So-and-so; Rabbi Eliezer permits [her to remarry based on this divorce except to that individual], but the Sages [require a total severance in order for a *get* to be valid and thus,] forbid [her to remarry]. What shall he do? He takes it back from her and gives it to her again saying: You are permitted to every man. If he wrote inside the *get* [that you are permitted to every man except So-and-so]: Even though

אֵל הַמְגֵרֶשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מִתְרַתְּ לְכָל
 אָדָם אֲלֵא לְפִלוֹנִי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר. וְחַכְמַיִם
 אוֹסְרִין. בִּיצֵד יַעֲשֶׂה, יִשְׁלַנּוּ הֵימְנָה וְיִחְזוֹר וְיִתְנַנּוּ לָהּ
 וַיֹּאמֶר לָהּ הֲרִי אֶת מִתְרַתְּ לְכָל אָדָם. וְאִם כְּתַבּוּ

רבנו עובדיה מברטנורא

אֵל הַמְגֵרֶשׁ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר. טַעְמָא דר"א, דְּכַתִּיב (ויקרא כ"א). וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ, אֲפִילוּ לֹא נִתְגַרְשָׁה
 אֲלֵא מֵאִשָּׁה, דְּאָמַר לָהּ הֲרִי אֶת מִתְרַתְּ מִמֶּנִּי וְאִי אֶת מִתְרַתְּ לְכָל אָדָם, פְּסוּלָה לְכַוּנָה. אֲלֵמָא גַּט הוּא וְהִבָּא דְשִׁרְיָה
 לְכָל אָדָם חוּץ מִזֶּה, מִתְרַתְּ לְאֲחֵרִים: וְחַכְמַיִם אוֹסְרִים. דְּאִמְרֵי אִיסוּר כְּחוּנָה שַׁאנִי, שְׂרִיבָה בְּהֵם הַכְּתוּב מִצוֹת יִתְרוֹת,
 וְאֵע"ג דְּהוּא גַּט לְפִסְלָה לְכַוּנָה, לֹא הוּי גַּט לְהִתְרָה לְאֲחֵרִים. וְהִלְכָה כְּחַכְמַיִם. וְלֹא אִסְרֵי רַבְנָן אֲלֵא כַּשֶּׁאֲמַר הֲרִי אֶת
 מִתְרַתְּ לְכָל אָדָם אֲלֵא לְפִלוֹנִי, אוֹ חוּץ מִפִּלוֹנִי. אֲבָל אִי אָמַר לָהּ הֲרִי זֶה גַּטְךָ עַל מְנַת שְׁלֵא תִנְשְׂאִי לְפִלוֹנִי, מוֹדוּ רַבְנָן
 דְּהוּי גַּט, שְׁהֲרִי הִתִּירָה לְכָל אָדָם בְּמִסְרִתָּה גַּט אֲלֵא שְׁהִתְנַה עִמָּה שְׁלֵא תִנְשְׂאִי לְאוֹתוֹ פִּלוֹנִי, הוּוּהוּ כַּשֶּׁאֲרַ תִּנְאִי בְעַלְמָא.
 וְאִסְרֵי רַבְנָן לְמַגְרֵשׁ לּוֹמַר הֲרִי זֶה גַּטְךָ עַל מְנַת שְׁתִּנְשְׂאִי לְפִלוֹנִי, שְׁלֵא יִאֲמְרוּ נְשׁוּתִיהֶן נּוֹתְנִים זֶה לּוֹה בְּמִתְנָה. וְכָל תִּנְאִי
 שְׁמִתְנָה אָדָם בְּגַט קוֹדֵם כְּתִיבַת הַגַּט, אֵע"פ שְׁלֵא נִכְתַּב הַתִּנְאִי בְּתוֹכּוֹ, הַגַּט פְּסוּל. אֲלֵא אַחַר שְׁתַּנּוּ לִידָה מִתְנָה מֵה

he subsequently, erased it, it is invalid [since it was written on this condition, this document does not provide total severance]. (2) [If he says:] You are permitted to every man except for [my] father and your father, my brother and your brother [or except for], a slave and a gentile or anyone else with whom she may not contract *kiddushin*, the *get* is valid [since this condition does not prohibit her from marrying anyone she would otherwise be allowed to marry]. [If he says:] You are permitted to everyone except [in the case where she was] a widow to the High Priest [or in the case where she was] a divorcee or a *chalutzah* to a common priest [or, in the case, where she was] a *mamzeret* or a *netinah* to an Israelite or the daughter of an Israelite to a *mamzer* or a *natin* and to anyone with whom she can contract *kiddushin* although she is transgressing [the law, since marriage to these would have taken effect, if not for the condition]; this *get* is not [considered to sever totally and is thus, not] valid. (3) The essence of a *get* [is]: You are permitted to every man. Rabbi Yehudah says: [The *get* must state clearly that it, i.e., the document is effecting the divorce and therefore, the *get* must include the following words:] And this shall be from me to you a scroll of divorce, a letter of dismissal, a bill of release, to go and *get* married to any man you choose. The essence of a writ of freedom: You are a free woman, [or] You are [a woman] to yourself. (4) There are three *gittin* which are not valid but, if she remarried, the children are [nevertheless,] legitimate: If he [the husband] wrote it with his own handwriting [and signed it, Biblically, this has the same force as two witnesses and thus, would be a valid *get*], but there are no witnesses on it; if there are witnesses on it, but there is no date; If there is a date, but has only one witness [in addition to having been written by the husband in his own handwriting, still this *get* is not valid to be used at the outset]. These three *gittin* are not valid, but if she remarried, the children are legitimate. Rabbi Elazar says: Even if there are no witnesses [signed on it at all], but he gave it to her in the presence of witnesses [since the law is that *eidei mesirah karti* — the

רבנו עובדיה מברטנורא

שהוא רוצה להתנות: **ב אלמנה לכהן גדול**. בין דקדושין תופסים בחייבי לאוין, ולהאי לא תפסי משום איסור אישות שבה, אשתכח דשייר בגיטא: **ג גופו של גט**. עיקר כתב הגט, כך יכתבו בו: **ודין די יהוי ליכי מינאי**. שצריך להוכיח בתוכו שעל ידי ספר זה הוא מגרשה. ואי לא כתב ביה הכי, אתו למימר דבדיבור בעלמא גרשה ושטר ראייה בעלמא. והלכה כרבי יהודה: **ד כתב בכתב ידו ואין עליו עדים**. לרבי מאיר דאמר עדי חתימה כרתו, כתב ידו כמאה עדים דמי. ולר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתו, הואיל וכתב ידו הוא, וכתב ונתן קרינן ביה, ואע"ג דליכא עדי מסירה כשר מדאורייתא, וחכמים פסלוהו דלמא אתי לאכשורי בכתב סופר: **ואין בו זמן**. דזמן תקנתא דרבנן הוא. אי משום פירות, אי משום שמא יחפה על בת אחותו, כדאמרינן בפרק שני: **ואין בו אלא עד אחד**. איכא למ"ד אכתב ידו קאי, ורישא

בתוכו, אף על פי שחזר ומחקו, פסול: **ב הרי את מתרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולנכרי ולכל מי שאין לה עליו קדושין, כשר**. הרי את מתרת לכל אדם, אלא אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, ולכל מי שיש לה עליו קדושין אפלו בעברה, פסול: **ג גופו של גט, הרי את מתרת לכל אדם**. רבי יהודה אומר, ודין דיהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין למקה להתנסבא לכל גבר דתצבין. גופו של גט שחרור, הרי את בת חורין, הרי את לעצמך: **ד שלשה גטין פסולין, ואם נשאת, הולד כשר**. כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן, יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד, הרי אלו שלשה גטין פסולין, ואם נשאת, הולד כשר. רבי אלעזר אומר, אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים, כשר

witnesses who saw the transfer validate the *get*] it is valid and on its basis, she may collect her *ketubah* from mortgaged properties, since witnesses only sign on a *get* for the sake of the general good [so that if the witnesses to the transfer of the *get* die, she has in her possession a signed document to prove that she is divorced; the *halachah* follows Rabbi Elazar]. (5) If two men sent identical *gittin* [with one agent] and they got mixed up, [since a *get* which is not written expressly for the woman for whom it is intended is invalid]

he [the agent] gives both of them to this one and then, gives both of them to the other one. Therefore, if one of them gets lost, the second is not valid [by itself since it is impossible to tell for whom it was written]. If five men wrote jointly in one *get*: So-and-so, divorces so-and-so and So-and-so [divorces] so-and-so and the witnesses are signed below, all of them are valid and it is given, in turn, to each of them. If the entire text was written for each [i.e., five times for five couples] and the witnesses signed below [the last text]; that text with which the witnesses are read [i.e., the last text] is valid. (6) If two *gittin* are written on one sheet, side by side [in two columns] and two Hebrew witnesses are signed underneath [in the center of the sheet] under the two [columns, resulting in the following: If he signs his name **יוסף בן יעקב**, *עד* from right to left, the name **יוסף בן** is signed underneath the right column and thus, one *get* and **עד יעקב**, is signed under the left and second column which is under the second *get*]. And two [Jewish] Greek witnesses are signed underneath [as **Joseph son Jacob witness** from left to right] under the two [columns, resulting that **Joseph son** is under the *get*, written in the left column and **Jacob, witness**, under the *get*, written in the right column]; that [*get*] with which the first witnesses are read is valid. [Meaning, that if the Hebrew witnesses

רבנו עובדיה מברטנורא

אשמעינן דאפילו אין בו עד, הולד כשר. והכא אשמעינן דאפילו יש בו עד אחד לכתחלה לא. ואיכא למ"ד אכתב סופר קאי, ואפ"ה הולד כשר, דסופר הוא ליה במקום עד שני: **תקון העולם**. שמא ימותו עדי מסירה ויבא הבעל ויערער לומר לא גרשתייה. והלכה כרבי אלעזר: **ה שני גיטין שוין**. בשמותיהם: **הרי השני בטל**. דלא ידעינן דמאן ניהו: **בלל**. זמן אחד לכולן, בכך בשבת גירש פלוני פלונית ופלוני פלונית: **טופס לכל אחת**. זמן לכל אחת ואחת, בכך בשבת גירש פלוני לפלונית, והשלים הגט. ובכך בשבת גירש פלוני לפלונית, והשלים הגט, וכן כולם. והעדים מלמטין: **ו שני גיטין שכתבן**. בשני דפיין זה בצד זה, ושני עברים חתומים מתחת הגט הראשון לתחת השני, שם העד תחת הראשון ושם אביו תחת השני. וכן עד שני תחתיו, וחזרו וחתמו תחתיהם שני ישראלים הדרים בארץ יוק, וחתמו בכתב יוני, ודרך הכתב יוני שהולך מן השמאל אל הימין(כו), נמצא שם העד תחת הגט שני, ושם אביו תחת הראשון: **את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר**. אם העברים חתומים למעלה, שדרך כתב עברי שהולך מן הימין אל השמאל, ונמצא שם העד תחת הגט הימני, ושם אביו תחת הגט השמאלי, הימני כשר. ואם היונים חתומים למעלה, השמאלי כשר. ששמות העדים תחת השמאלי הם. וטעמא, דחיישינן שמא העדים האחרונים הפכו את כתבם לסדר שכתבו העדים הראשונים, שאם העברים היו חתומים למעלה שהם הולכים מן הימני אל השמאלי וחתמו על הגט הימני, כשבאו שני היונים לחתום תחתיהם הלכו גם הם מן הימני אל השמאלי כסדר כתיבת העברים, ונמצא

are signed first, then the *get* on the right column, is valid, and the one on the left is not. And if the Greek witnesses signed first then the *get* on the left column is valid, while the one on the right, is not. The reason being that normally, when one signs in Greek, he writes his own name first and then the name

of his father **Joseph son Jacob, witness**. However, we fear that since he signed under the Hebrew, he inverted the order and wrote the individual letters from left to right, but the words were meant to be read as in Hebrew from right to left, so that he actually meant **Joseph «son «Jacob «witness** that the witness is Jacob, son of Joseph and thus, all of them, in fact, were witnesses to the *get* in the right column, or in the case where the Hebrew signatures are underneath the Greek signatures, maybe they conformed with the Greek and thus, should be read as in Greek from left to right «**עד יעקב**» «**בן יוסף**» meaning, that Yakov is the witness, and thus all of them in fact were witnesses to the *get* in the left column]. If one Hebrew witness signed followed by a Greek witness and then again one Hebrew witness signed followed by a Greek witness, one under the other, both *gittin* are not valid [from the order, it is impossible to tell if there were, in fact, two witnesses for each *get* or, maybe, there were three witnesses for the right *get* (the second witnesses who signed in Greek having changed the order to conform to above and below him), leaving only one witness to the left *get*, or the bottom three signatures were a unit with the Hebrew signature signed in the third position, changing the order to the Greek manner and since there is no way of proving who signed on what, they are both void]. (7) If some of the [text of the] *get* was leftover from the first column and he continued writing it on the second column and the witnesses are at the bottom [of the second column], it is valid. If witnesses signed on the top of the page on the side [margins, either on the right or on the left] or on the back of an open *get* [not a *get mekushar* (see above 8:9)], it is not valid. If the top of one [*get*] is attached to the top of another [*get*] and the witnesses are [signed] in between, they are both not valid. If the end of one *get* was attached to the end of another [*get*] and the witnesses are [signed] in between, that one [*get*] with

רבנו עובדיה מברטנורא

שארבעתם חתמו על הגט הימני. וכן אם היונים חתומים למעלה, שמא הפכו העברים שבאו אחריהם סדר כתב עברי, והלכו מן השמאלי אל הימני ונמצאו ארבעתם חתומים על השמאלי: ה"ג **עד אחד עברי ועד אחד יוני, ועד אחד עברי ועד אחד יוני באים מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין**. וטעמא, דחיישינן שמא העד עברי הראשון חתם על הגט הימני הראשון כפי סדר כתב עברי, והעד היוני השני חתם על הגט השמאלי השני כפי סדר כתב יוני שמתחילין מן השמאל, והעד השלישי העברי הפך כתב העברי והתחיל גם הוא מהשמאל כמו היוני שלפניו, ונמצא גם הוא חתום על הגט השמאלי, והעד היוני האחרון חתום כדרכו מן השמאל אל הימין וגם הוא חתום על השמאלי, ונמצאו ג' עדים חתומים על השמאלי, ואחד בלבד חתום על הימני. או בהפך שהעד השני היוני הפך כתבו לסדר כתב עברי והתחיל מן הימין אל השמאל כמו שחתם העד עברי הראשון, והעד עברי השלישי חתם כדרכו מן הימין, ונמצאו שלשתן חתומים על הגט הימני הראשון, והעד היוני האחרון לבדו חתם כדרכו על הגט השמאלי. ומשום דלא ידעינן בהי מינייהו חתימו תלתא ובהי מינייהו לא חתים אלא חד, שניהם פסולין: ז **ברך השני**. שאצלו ברוחב המגילה: **מן הצד**.

which the witnesses are read, is valid. If the top of one is attached to the bottom of another, and the witnesses are [signed] in between, that one [get] with which the witnesses are read at the end is valid. (8) A *get* which was written in Hebrew and whose witnesses are signed in Greek [or if it was written in] Greek and its witnesses [are signed in] Hebrew, [or] one witness in Hebrew and one in Greek; [or one which has] the writing of the scribe [who also signed it] and [the signature of] one witness, it is valid [we do not fear that the husband had asked two witnesses to sign, rather than the one witness and the scribe]. [If one signed;] So-and-so witness, it is valid if he signed; So-and-so, the son of so-and-so, witness, it is valid; if he signed; So-and-so the son of so-and-so and did not add “witness,” it is valid. And so did the clear-minded [who avoided extra words] of Jerusalem do [that they did not add the word witness]. [If one wrote in the *get*] his surname or her surname, it is valid. If a *get* was coerced by [a Bet Din of] Israel [in a case where, by Jewish law, one is required to divorce his wife], it is valid [where he was forced to do so incorrectly, then, the divorce is void; however, she may not marry a priest], by a Gentile [court] it is not valid, but they may beat him and say: Do as The Israel [court] commands you, and [the divorce is given through the Bet Din and] it is valid. (9) If it was reported in town that she is betrothed [people have heard women saying that she got engaged to so-and-so with *eirusin* today and that people saw a party with many candles lit]; she is considered betrothed [and may not remarry without a divorce]. [If it was then reported in town that she subsequently got] divorced; she is considered divorced, [since this report has a equal force as does the previous report], provided that

רבנו עובדיה מברטנורא

בגליון של ימין הגט. או בגליון השמאלי: או מאחוריו בגט פשוט. שעדי בתוכו: הקיף. חיבר זה אצל זה: שניהם פסולים. שאין נקראת החתימה לא עם זה ולא עם זה: את שהעדים נקריין בסופו. שגג חתימה כלפי סופו, ולא שרגלי חתימה כלפי ראשו, כשר: ח כתב סופר ועד. חתם סופר ועד. דהוי להו שני עדים. ואשמעינן מתניתין דלא חיישינן שמא הבעל לא צוה לחתום לסופר, אלא אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב, ולפלוני ופלוני עדים ויחתומו, וחשו הנך עדים לכסופא דספרא שיאמר איני בעיניו כשר לעדות, ואחתמוהו בלא רשותו דבעל. להא לא חיישינן: חניכתו. שם לוי של משפחה: מעושה. בחוקה: בישראל כשר. אם אנסוהו בדין. כגון כל הנך דכופין להוציא, או שהיתה אסורה לו. ואם אנסוהו שלא כדון, פסול. ופוסל מן הכהונה, משום ריח גט: ובנכרי. כדון, פסול, ופוסל מן הכהונה. שלא כדון, אפילו ריח גט אין בו. ומי שחייב ליתן גט מן הדין ואין כח בדייני ישראל לכופו, חובטין אותו ע"י נכרים, שאומרים עשה מה שישאל אומר לך, ונותן הגט על פי דייני ישראל: ט יצא שמה בעיר מקורשת. פנויה שיצא עליה קול, פלונית נתקדשה היום לפלוני. ולא קול הברה בלבד, אלא כגון שהיו נרות דולקות ומטות מוצעות, ובני אדם נכנסים ויוצאים ואומרים פלונית נתקדשה היום: מגורשת הרי זו מגורשת. ארישא קאי, האי איתתא דיצא עליה

שֶׁל זֶה בְּצַד סוֹפּוֹ שֶׁל זֶה, וְהָעֵדִים בְּאִמְצַע, אֶת שְׁהָעֵדִים נִקְרִין עִמּוֹ, כְּשֶׁר. רֵאשׁוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד סוֹפּוֹ שֶׁל זֶה, וְהָעֵדִים בְּאִמְצַע, אֶת שְׁהָעֵדִים נִקְרִין בְּסוֹפּוֹ, כְּשֶׁר: ח גִּט שֶׁכָּתְבוּ עֲבָרִית וְעֵדָיו יּוֹנִית, יּוֹנִית וְעֵדָיו עֲבָרִית, עַד אֶחָד עֲבָרִי וְעַד אֶחָד יּוֹנִי, כָּתַב סוֹפֵר וְעַד, כְּשֶׁר. אִישׁ פְּלוֹנִי עַד, כְּשֶׁר. (בֵּן אִישׁ פְּלוֹנִי עַד, כְּשֶׁר. אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי), וְלֹא כָתַב עַד, כְּשֶׁר. וְכִּף הָיָה נִקְרִי הַדְּעַת שְׁבִירוֹשָׁלַיִם עוֹשִׂין. כָּתַב חֲנִיכְתּוֹ וְחֲנִיכְתָּהּ, כְּשֶׁר, גִּט מְעֻשָׂה, בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁר. וּבְגוּיִם, פְּסוּל. וּבְגוּיִם, חוֹבְטִין אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ עֲשֵׂה מַה שְׁיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לָךְ, וְכְשֶׁר: ט יֵצֵא שָׁמָּה בְּעִיר מְקוֹדֶשֶׁת, הֲרִי זֶה מְקוֹדֶשֶׁת. מְגוֹרֶשֶׁת, הֲרִי זֶה מְגוֹרֶשֶׁת.

there is no qualification. What is meant by a qualification? So and so divorced his wife on condition [since we do not know if the condition was met, we disregard the report of the divorce]. He threw his *kiddushin* to her, but there was a doubt whether it was closer to her or closer to him; this is a qualification [which negates the report]. (10) Bet Shammai say: A man may not divorce his wife unless he found her guilty of an unseemly moral

matter, for it is written: “[And it will be that she does not find favor in his eyes] because he discovers an unseemly, moral matter in her [— then he should write her a bill of divorce and place it in her hand, thereby sending her away from his household]” (Deuteronomy 24:1). But Bet Hillel say: Even if she burned his food, for it is written: “Because he discovers an unseemly, moral matter in her.” [Bet Hillel reads the verse as if had been written: “Because he discovers an unseemly **or** moral matter in her.”] Rabbi Akiva says: Even if he found another more beautiful than her, as it is written: “And it will be that she does not find favor in his eyes.” [Rabbi Akiva reads the verse as if it had been written: “And it will be that she does not find favor in his eyes **or** because he discovers an unseemly, moral matter in her.”]

רבנו עובדיה מברטנורא

קול מקודשת וחיישין ליה ואסרונה לינשא אלא לאותו האיש, אם חזר ויצא עליה קול מגורשת שגרשה אותו פלוני שיצא לה קול קדושין ממנו, הרי זו מגורשת ומותרת לכל, שהרי קול שחששנו לו תחלה שוברו עמו: **ובלבד שלא יהא שם אמתלא**. שלא יהא עם הקול של קדושין או של גרושין אמתלא, טעם שהוא שובר את כח הקול: **אפילו הקדיחה תבשילו**. שרפתהו(מא) ע"י האור או ע"י מלח. דרשי בית הלל ערות דבר, או ערוה או דבר(מב). כלומר שאר דבר סרחון שאינו ערוה: **רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת נאה ממנה**. ודריש קרא הכי, אם לא תמצא חן של נוי בעיניו, או אם מצא בה ערוה, או דבר של סרחון, על כל אחד משלשה דברים הללו יכול לגרש. והלכה כבית הלל:

Gemara Gittin, 90a

גמרא מסכת גיטין דף צ' ע"א

Rabbi Akiva says: Even if he found another [more beautiful than her]; Regarding what do they argue? In that which Resh Lakish said, for Resh Lakish said: The word “ki” [כִּי] has four meanings: If, maybe, but, and because. Bet Shammai holds: “[And it will be that she does not find favor in his eyes] **כי מצא בה ערות דבר** [translating as:] **because** he discovers an unseemly, moral matter in her” (Deuteronomy 24:1). However, Rabbi Akiva translates **מצא** **כי מצא** as “**or if** he discovers an unseemly, moral matter in her.” Rabbi Papa asked Rava:

ובלבד שלא יהא שם אמתלא. איוו היא אמתלא, גרש איש פלוני את אשתו על תנאי, זרק לה קדושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו, זו היא אמתלא: **בית שמאי אומרים**, לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, שנאמר (דברים כד) **כי מצא בה ערות דבר**. ובית הלל אומרים, אפלו הקדיחה תבשילו, שנאמר **כי מצא בה ערות דבר**. **רבי עקיבא אומר**, אפלו מצא אחרת נאה הימנה, שנאמר והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת במאי קא מיפלגי בדריש לקיש. דאמר ריש לקיש **כי משמש בארבע לשונות** אי דלמא אלא דהא בית שמאי סברי **כי מצא בה ערות דבר דהא מצא בה ערות דבר**. ורבי עקיבא סבר **כי מצא בה ערות דבר אי נמי מצא בה ערות דבר**

If he did not find in her an unseemly matter or any lesser matter and still divorces her, what are we to do, according to Bet Hillel? He replied: Since, in the case where a man committed rape, the Torah has specifically said: “He must not send her away all the days of his life,” (Deuteronomy 22:29) which implies, if he does send her away all of his days, he is obligated to take her back. Thus, it is there that the Torah has specified this, but here [in our case], what is done is done. Rabbi Mesharshia said to Rava: If a man has made up to divorce his wife, but she still lives with him and waits on him, what are we to do with him? We apply to him the verse: “Do not devise evil against your neighbor, one who dwells securely near you” (Proverbs 3:29). It has been taught; Rabbi Meir used to say: As men differ regarding their views in food, so, too, do they differ in their views regarding their wives. There is a person that if a fly will fall into his cup throws it out and will not drink it. This is the way corresponding to Papus the son of Yehudah, who would lock his wife indoors when he went out. Another person, if a fly falls into his cup, will remove the fly and then drink. This is the way of most men who do not mind if their wives talk to their brothers and relatives. And still, you have another man, that if a fly falls into his food, he removes the food from the fly and eats it. And this is the way of a bad man who sees his wife go out with her hair unfastened and spin cloth in the street, with her armpits uncovered and bathes with men. Bathes with men [if she bathes with men, she is a harlot and it is forbidden to live with her]! Rather, she bathes in the same place that men bathe [i.e., she enters the bathing area, in their view before the men have left the area]. Such [a woman] is a *mitzvah* to divorce, for it stated: “He discovers an unseemly, moral matter in her” (Deuteronomy 24:1). [The verse states:] “For he who hates, should divorce” (Malachi 2:16), Rabbi Yehudah says: If you hate her, divorce her. Rabbi Yochanan says: [It means] The one who divorces [his wife], is hated. And they do not argue; one speaks of the first marriage while the other, of the second [marriage]. For Rabbi Elazar said: If a man divorces his first wife, even the Altar sheds tears as it says: “And this further you do, you cover the Altar of the Lord with tears, with weeping and with sighing, so that He does not regard your offering any more, or receive it with good will at your hand. Yet you say: Why? It is because the Lord

אמר ליה רב פפא לרבא לא מצא בה לא ערוה ולא דבר מהו. אמר ליה מדגלי רחמנא גבי אונס (דברים כב) לא יוכל לשלחה כל ימיו. כל ימיו בעמוד והחזר קאי התם הוא דגלי רחמנא אבל הכא מאי דעבד עבד. אמר ליה רב משרשיא לרבא אם לבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו קרי עליה (משלי ג) אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך. תניא היה רבי מאיר ואמר כשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזרקו ואינו שותהו זו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא ויש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזרקו ושותהו וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה. ויש לך אדם שזובב נופל לתוך תמחוי מצצו ואוכלו וזו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע. וטוהה בשוק. ופרומה משני צדדיה. ורוחצת עם בני אדם. עם בני אדם סלקא דעתך אלא במקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנאמר (דברים כד) כי מצא בה ערות דבר וגומר. כי שנא שלח רבי יהודה ואמר אם שנאת שלח. רבי יוחנן ואמר שנאוי המשלח ולא פליגי הא בזווג ראשון הא בזווג שני דאמר רבי אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר (מלאכי ב) וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כה' העיד

has been witness between you and the wife of
your youth, against whom you have dealt
treacherously, though she is your companion
and the wife of your covenant” (ibid. verses 13-14).

זוהר ויגש דף ר"ט ע"ב

פתח ואמר (שיר ד) כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלמי הגבורים. כמגדל דוד מאן מגדל דוד דא מגדל דוד ודאי דבנה ליה דוד וסליק ליה גו ירושלים אלא כמגדל דוד דא ירושלים דלעילא דכתיב ביה (משלי יח) מגדל עו שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב. מאן נשגב אלא ההוא מגדל נשגב בגין דביה ירוץ צדיק. צוארך דא בית מקדשא דלתתא דאיהו קאים בתקונא דשפירו בקדלא לגופא. מה צואר איהו שפירו דכל גופא הכי נמי בי מקדשא איהו שפירו דכל עלמא. בנוי לתלפיות תל דכל בני עלמא הוו מסתכלין ביה והכי אוקמוה תלפיות תל דכל פיות דעלמא משבחין ומצלצין לגביה. אלף המגן תלוי עליו אליו אלף תקונין דמתקנין ביה בדקא ואות. כל שלמי הגבורים דכלהו קא אתיין מסמרא דדינא קשיא מה צואר כל תקונין דאתתא ביה תליין כד במקדשא כל תקונין דעלמא ביה תליין ושריין. והא אוקמוהו דכתיב (איכה ה) על צוארנו נרדפנו על בי מקדשא דאיהו צואר ושפירו דכל עלמא נרדפנו ונענו למבני ליה תרין זמנין ולא הונח לנו דהא לא שבקוהו לן ואתחרב ולא אתבני לבתר. מה צואר בין דאשתצי כל גופא אשתצי עמיה הכי נמי בי מקדשא בין דאיהו אשתצי ואתחשד. כל עלמא הכי נמי אתחשד ולא נהיר שמשא ולא שמיא וארעא וככביא. בגין כד יוסף על דא ולבתר דבכה על דא בכה על שבטין דאתגלו. כד אתחריב בי מקדשא כללו שבטין אתגלו מיד ואתבדרו ביני עממיא. דהא הוא דכתיב (בראשית מה) וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ודאי. על כלם בכה על בי מקדשא דאתחריב תרין זמנין. ועל אחיו עשרת השבטים דאתגלו בגלותא ואתבדרו ביני עממיא. ואתרי כן דברו אחיו אתו ולא כתיב ויבכו דהא איהו בכה דנצנצה ביה רוחא קדישא ואינן לא בכו דלא שרא עליהו רוחא קדישא:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, 144

מספר חסידים סימן קמ"ד

“Bring all the tithes into the storehouse ... and test Me, now, with this” (Malachi 3:10). Great is the separation of tithes, for regarding it the Holy One, Blessed is He, says: “Test Me,” in contrast with everything else, concerning which it is forbidden to test Him, as it says: “Do not try the Lord, your God (Deuteronomy 6:16). The tithes referred to

(מלאכי א) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ובחנוני נא בזאת גדול הפרשת מעשר שאמר הקדוש ברוך הוא בחנוני מכל דברים אחרים שאסור לנסותו שנתאמר (דברים ו) לא תנסו את ה' אלהיכם. אותו המעשר הוא מעשר עני לתת מעשר לעניים מפל אשר ירויח אדם הן ברבית

is the tithes of the poor: To give one tenth of all profits that a person receives to the poor. This may be profit in the form of either interest, wages, or any kind of profit that a person

accrues. If he finds something or if a stolen object [which he had given up hope on recovering] is returned to him, he must separate one tenth, as is written in the verse. For the Jews were still among the nations, and it was permissible to lend to them with interest. Woe to those who hold back their tithes, for in the end nothing will remain their own except for the tithe. This is implied by that which is written: “Everyone's sacred things shall belong to him” (Numbers 5:10, see Rashi there).

הֵן לְהִשְׁכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵן מִכָּל דְּבָרִים אֲשֶׁר בָּא לְיַד אָדָם בְּרִיחַ אִם מִצָּא מִצִּיאָה אוּ הִבִּיאוּ לוֹ מִצִּיאָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת וּלְהַפְרִישׁ כַּאֲשֶׁר נִכְתָּב בַּפְּסוּק בִּי עֲדִיין הָיָה יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָאוּמוֹת הָעוֹלָם וּמְלוֹיִן בְּרַב־בַּיִת. וְאוֹי לָהֶם הַמַּעֲכָבִים מִעֲשָׂרוֹתֵיהֶם כִּי לְסוּף לֹא יִשָּׂאֵר לָהֶם בְּיָדָם כִּי אִם הַמַּעֲשָׂר וְהֵינּוּ דְכָתִיב (בַּמִּדְבָּר ה) וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה:

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 12

(1) Moshe our Teacher decreed for the Jewish People that they read the Torah in public on Shabbat and on the second and fifth days of the week [Monday and Thursday] during the morning prayers, so that they not remain three days without hearing Torah. Ezra decreed that they also read during the afternoon [*Minchah*] prayers of every Shabbat because of shopkeepers [who could not make it on Mondays on Thursdays]. He also decreed that on the second and fifth days of the week, three people read, and that they read no fewer than ten verses. (2) These are the days when the Torah is read publicly: Shabbat and Festivals, New Moons, fast days, Chanukah, Purim, the second and fifth days of every week. A concluding section from the prophets is read only on Shabbat, Festivals, and the ninth of Av.

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק י"ב

א מִשֶׁה רִבִּינוּ תִּיקַן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שִׁיְהִי קוֹרֵין בַּתּוֹרָה בְּרַב־בַּיִת בְּשַׁבָּת וּבִשְׁנֵי וּבְחַמִּישֵׁי בְּשַׁחֲרִית כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁהוּ ג' יָמִים בְּלֹא שְׁמִיעַת תּוֹרָה. וְעוֹרָא תִּיקַן שִׁיְהוּ קוֹרֵין בֶּן בְּמִנְחָה בְּכָל שַׁבָּת מִשׁוּם יוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. וְגַם הוּא תִּיקַן שִׁיְהוּ קוֹרֵין בְּשַׁנִּי וּבְחַמִּישֵׁי שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם וְלֹא יִקְרָאוּ פָחוֹת מִעֶשְׂרֵה פְּסוּקִים: ב וְאֵלוּ הֵן הַיָּמִים שְׁקוֹרֵין בָּהֶן בַּתּוֹרָה בְּעֶבֶר. בְּשַׁבָּתוֹת וּבְמוֹעֲדִים וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים וּבְתַעֲנִיּוֹת וּבְחֻנוּכָה וּבְפִּזְרוּרִים וּבִשְׁנֵי וּבְחַמִּישֵׁי שְׁבֻעַ שְׁבֻעַ וְשִׁבְעָה וְאַיִן מִפְּטוּרֵין בְּנִבְיָאִים אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְתַשְׁעָה בְּאָב בְּלִבְדִּ:

MATTOT FOR WEDNESDAY

TORAH

מטות ליום רביעי

תורה

ימיו בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

י אֵלֶּיךָ קָמְצָא דִּי פְקִידָא יִי יָת מִשֶׁה בֵּין גְּבֵר לְאִתְתֵּיהּ בֵּין אָבָא לְבַרְתֵּיהּ פְּרַבְיּוּתָהּא בֵּית

י אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְדוּהָ אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב לְבִתּוֹ בְּנַעֲרִיהָ

(17) These are the statutes which the Lord commanded Moshe concerning a man and his wife, a father and his daughter, in her youth, while in her father's house.